

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA
DE
DEPOSITIONE
IUDICIALI DEBITI CAMBIALIS
PRAESERTIM
EX IVRE HAMBURGENSEL

QVAM
AVSPICIIS REGIIS
AVCTORITATE ILLUSTRIS IVRECONSULTORVM ORDINIS
IN
ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA
PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
RITE CONSEQUENDIS
PROPONIT
DIE VII. MART. MDCCXCV
PETRVS AVGVSTVS WIDOW
HAMBURGENSES.

GOTTINGAE
SCRIPTIS BARMEIERIANIS.

10
817
1795, 8

DISSERTATIO IN ARITHMETICIS
DE
DEPOSITIONE
IUDICIALI DEBITI CAMBIALIS
EX IURE HAMBURGENSE
ACADEMIA GÖTTINGENSIS
PRO SVMMIS IN VIROQUE IURE HONORIBVS
LITE CONSERVANDA
LITONIT
DIE VII MART. MDCCXC
PÉTRVS AVGVSTVS WIDOW
HAMBURGENSE
GÖTTINGAE
SCIENTIIS HUMANIS

SACRI ROMANI IMPERII

LIBERAE ATQVE INCLYTAE

REIPUBLICAE HAMBVRGENSIS

SENATI

SPLENDIDISSIMO ET AMPLISSIMO

VIRIS

MAGNIFICIS, PERILLVSTRIBVS,

CONSVLTISSIMIS, EXCELLENTISSIMIS,

PATRIAE PATRIBVS
PATRONIS ET FAVORIBVS
SVIS INDVLGENTISSIMIS

HAECCĒ

STVDIORVM SVORVM CONAMINA
EA, QVA DECET, SVBMISSIONE ET REVERENTIA

OFFERT

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR OBSERVANTISSIMVS
AVCTOR.

DE
DEPOSITIONE IUDICIALI DEBITI CAMBIALIS,
PRAESERTIM
EX IVRE HAMBVRGENSI.

INTROITVS.

§. I.

De instituti ratione.

Rigor iuris cambialis omnes fere debitoris contra literas cambiales recognitas exceptiones respuit, et creditori copiam dat celerissimae executionis, quam vel ad arrestum personae extendere licet. Neque ordinarie audiendus est reus, si ad deponendam valutam sese offert a); nec si petit, vt, antequam solvat, a creditore cautio praestetur. Dantur tamen casus, in iure cambiali figillatim excepti, in

a) Vid. Respons. Scab. Lips. apud I. G. SIEGEL in corp. iur. camb. tom. II. pag. 192. Cf. RAVMBVRGERI Iustitia selecta. cap. LXIII.

in quibus utrumque sese aliter habet. Depositionis decernendae causae et fundamenta ex ipsis legum cambialium fontibus haurienda; quibus deficientibus, ad analogiam iuris communis, vel ad rei naturam respiciendum. Ceterum rationes, quae depositionem suadent, licet multifariae, omnes ad securitatem illius, cuius interest, spectant. Eum autem, qui depositionem cupit, plerumque proferre oportet argumenta, quibus iudex persuadeatur, rigorem iuris cambialis suspendendum, lenioremque modum procedendi eligendum esse. Cavendum tamen, ne partium iuribus quid detrahatur; neque depositio inique et intempestive aut concedatur, aut denegetur. Operae igitur pretium duxi, casus, praecipuos saltem, recensere, in quibus debitum cambiale iure sit deponendum, et inde huius dissertationis inauguralis argumentum quaerere, quam, licet mancam et imperfectam eam esse me non fugiat, in lucem tamen emittere audeo, fretus spe, fore ut ea lenes et indulgentes experietur censors, qui defectus erroresque cum temporis, tum virium angustiis benevole tribuant.

Pauca sunt, quae de depositione debiti cambialis iam scripta esse inveni. Extant quidem duae dissertationes, hanc materiam tractantes, altera a SIEGELIO *b*), altera a GOEBELIO *c*) edita; utraque tamen

- b*) Ioh. Gottl. SIEGEL de fundamento iudicialis pecuniae depositionis in processu cambiali iure electorali saxonico admittendae. Lips. 1725. in Ioh. Melch. Gottl. BESCKE thesaur. iur. camb. P. II, pag. 1018. seqq. (Berol. 1783. 4.)
- c*) Ioh. Willh. GOEBEL de depositione pecuniae iudicialis in processu cambiali obueniente, cum solutione coniuncta, Helmst. 1726. in BESCKE l. c. pag. 1034. seqq.

tamen parum auxilii mihi attulit. SIEGELIUS, missis aliis, praesertim de depositione, ob reconuentionem admittenda, agit, subiiciens nonnulla de eo, qui illi renunciat; GOEBELIUS vero in singulari versatur casu, id agens, ut demonstrat, dominium debiti cambialis depositi penes debitorem haud remanere, sed ad creditorem transferri. Deficiunt maiora, eaque singularia de meo argumento opera. Eo diligentius quae in praesentioribus, qui de vniuerso iure cambiali aut potioribus eius capitibus scripserunt, auctoribus, de depositione passim leguntur, perscrutatus sum, adhibitis praecipuis ordinationibus cambialibus, maxime tamen habito respectu ad ius, quod in nostra civitate obseruatur.

Separavi res, prouti depositio ad instantiam vel debitoris, vel creditoris, vel tertii, vel denique ex officio decernitur; vnde opusculum hoc in quatuor sectiones diuisum est. Prima, de depositione ad instantiam debitoris decernenda agens, prolixitate ceteras longe superat; depositio enim maxime huic expedit, ad rigorem iuris cambialis, ei instantem, vel omnino auertendum, vel certe in aliud tempus differendum. Antequam vero in singula descendam, generalia quaedam praemittenda mihi videntur.

Depositio valuae olim debitori, etiamsi securitati ipsius prospiciendum esset, rarius concedi, sed loco illius solutio sub cautione creditoris praestari solebat; id quod apparet ex omnibus fere antiquioribus legibus cambialibus, ex quibus vnum, quod in promptu est, sufficiat attulisse exemplum, occurrens in ordinatione cambiali, quae in nostra ciuitate d. 2. Mart. 1711. promulgata est, quam

fi a capite vsque ad calcem perlegas, nullam in ea depositionis mentionem factam inuenies. Recentiori tempore autem depositio sensim vsu inualuit, cautioni creditoris praelata; quod nostrae leges itidem testantur *d*). Conspirant ordinationes cambiales ad nostram aetatem propius accedentes; pariterque nouum corpus iuris bōrussici *e*) depositioni fauere videtur. Quo factum, vt et in delineatione nouae iuris cambialis ordinationis, quae paucis abhinc annis Hamburgi in lucem prodiit *f*), depositioni plus quam cautioni tributum sit.

§. 2.

d) Vid. Art. ord. camb, an. 1729. d. 10. Nov. addit. Cf. infra. §. 29. not. k.

e) *Allgemeines Gesetzbuch für die Preussischen Staaten*. P. II. tit. 8. sect. 8. quae tota de cambiis agit.

f) Scripti titulus est: *Materialien zu einem vollständigen und systematischen Wechselrecht, mit besonderer Rücksicht auf Hamburg, denkenden Rechtsgelahrten und Kaufleuten zur Prüfung vorgelegt, 1792*. Virorum ad commercii florem augendum deputatorum nomine illud concepit Georgius Henricus SIEVEKING, eo tempore praefes huius deputationis, vir in negotiis ad mercaturam spectantibus optime versatus, cuius rei haec delineatio insigne praebet documentum. Eum autem in finem scriptum in vulgus editum est, vt Icti et mercatores, negotiorum cambialium gnari, adnotationes et animadversiones, si velint, conferant. Ita sperandum est, fore vt perfecto paucorum annorum spatio respublica nostra talibus legibus cambialibus gaudeat, quae omnes hactenus notas longe antecellant. Quae studia vtinam fausto et felici successu non destituantur!

§. 2.

De commodis depositionis, eiusque praestantia praes cautione.

Quaenam autem sint commoda depositionis, et quare praefenda sit cautioni a creditore praestandae, si quaeritur, ita respondendum videtur: tam creditori, quam debitori maxima inde parari commoda, quae partim vtrique communia, partim huic vel illi propria sunt. Ad illa refero celeriores processus executionem; siquidem omnes disceptationes de cautione praestanda: an sit necessaria? an idonea? et quae sunt reliqua, hoc modo evitari possunt. Quotidiana docet experientia, quam ingentes oriantur lites, si cautionis praestatio litigantium cuidam iniungitur. Alter ab illa se liberare, alter eam haud rite nec sufficienter satis praestitam probare studet. Talibus controversiis in processu cambiali eo magis obviam eundum est, quo magis inde executioni iniicerentur impedimenta, a natura et consilio instituti cambialis quam maxime aliena, et in ipsius eversionem vergentia; ne dicam, quantis sumptibus, et quantis molestiis vtraque pars inde cumlaretur. Haec omnia, depositione valutae decreta, rarissime locum habebunt. Quod autem ad commoda, non ad vtramque, sed solummodo ad vnam alteramque partem spectantis, atinet, inficias ire nequeo, depositionem expedire praesertim debitori, quippe qui ea securus redditur ab omnibus periculis ex cautionis praestantione ipsi oriundis, cum nulla reperitur cautio, quae aequalem cum depositione afferat securitatem. Creditore e. gr. per fideiussores cavente, quisnam hos idoneos mansuros certo affirmaverit? praesertim si e mercatorum numero sunt, quorum fortunam casus superueniens ex improviso vacillantem et suspectam

suspectam reddere potest g). Vigilare igitur semper oportet debitorem, num fideiussores adhuc idonei sint, vt, si fecus, in eorum locum alii a creditore fistantur. Optimus modus cauendi, per immobilia scilicet, plurimorum creditorum vires superat. Quae vero per res, immobilibus certo modo equiparatas, praestatur cautio, v. c. per merces obsignatas, securum non reddit aduersarium. Et enim et temporis mora deteriores illas fieri, et earum pretia minui posse constat; praetereaque infcio debitore facile alienantur, eoque modo hic circumducitur.

At depositionem etiam creditori perutilem esse, dictum memini. Summam pecuniae, sub conditione cautionis praestandae sibi adjudicatae, ante conditionem impletam frustra exigeret, cum condemnatus exceptione inde desumpta executionem suspenderet. Maxima vero damna et pericula creditori instant, si inter spatium huius temporis reus bonis laberetur. Nummorum depositio porro creditori illud commodum parat, vt habeat in promptu integrum creditum, neque executionem contra singulos heredes pro rata petere obligetur h).

Ita iudex, depositionem loco cautionis decernens, nec creditor nec debitori iniuriam afferre censendus videtur. Dixeris, creditorem pecunia numerata, qua forsitan ipso depositionis tempore maxime indi-

g) Quod obseruat Vinc. BAYMANN in diss. de obligatione heredis ex cambio defuncti debitoris. §. 29, apud BESÛCKE I. c. P. I. pag. 922. seqq.

h) Hoc etiam monet BAYMANN I. c.

indigeat, iniuste priuari. At quid impedit, quominus praestita cautione idonea depositum recipiat i)? Imo semper, si talem offert, audiendus est, licet post depositionem peractam temporis aliquod spatium iam effluerit.

Depositioni et tunc plus quam cautioni tribuendum esse, si ob tertii interuenientis securitatem, vel ex officio illa decernitur, facile ipse videbis, transferendo ea, quae hactenus dicta sunt, ad eiusmodi casus, proptereaue fusius de hac re agere opus non est.

Superfunt adhuc alia, quae adiici merentur; sed ne in generalibus nimis longe subsistam, ad tractationem ipsam me conuerto.

i) Vnicam tantummodo exceptionem in nostris legibus fundatam reperi, de qua vid. infra §, 13; quae vero dictis obstare nequit.

 SECT. I.

 QUANDO DEPOSITIO DEBITI CAMBIALIS AD INSTANTIAM
 DEBITORIS DECERNATUR.

CAP. I.

 QUANDO, ANTEQVAM ACTIO EX CAMBIO INSTITVTA
 FVERIT.

§. 3.

Generaliter quaedam monentur.

Inter modos tollendi obligationem ius romanum illum refert; si debitor iudiciali depositione debiti liberatur, quo ipso iure obligatio tolli dicitur *k*). In qua re tres actus requirentur, qui omnes et singuli vt legitimo modo facti sint, necessè est: scilicet oblatio rei debitae, creditori, acceptationem iniuste recusanti, facta, obsignatio et depositio *l*). Inde autem sequitur, citatione creditoris opus esse, antequam depositio fieri possit. Hunc enim solutionem a debitore sibi oblatam iniuste recusauisse, leges supponunt; aliter autem res se haberet, si iustas, cur recusasset, proferret causas, quae audiendae

k) L. 9. C. de solut. et liberat.

l) LAVTERBACH Coll. Pand. ad tit. de solut. et liberat. §. 41.

diendae essent m). Quodsi vero creditor praeuia citatione non comparet, vel si comparet, acceptationem debiti, legitime oblata, iniuste recusat, tunc pecuniam obliqnatam debitori deponere permittitur. Quo facto, ab omni obligatione liberatur, ita vt nullas v. c. amplius vsuras, nec alia damna, nec casum, si depositum perierit, praeslet n).

Debitorem cambialem eodem modo ab obligatione liberari posse, nullum est dubium. Quod non solum ex natura huius negotii fluit, sed fere omnes, quas inspexi, ordinationes cambiales in eo conueniunt o). Respicendum hic est ad diem solutionis. Quodsi tunc cambii vel proprii, vel trassati, modo acceptati, solutio a debitore cambiali non exacta fit, huic iudicium adire, pecuniam ex cambio debitam adferre, eamque ibi deponere licet. Hoc modo ab omnibus obligationibus, ex isto cambio ad eum pertinentibus, liberatur, si modo pecunia in debita qualitate et quantitate debitoque loco deposita sit.

§. 4.

Differentiae inter depositionem vulgarem et cambialem.

Haecenus illud genus deponendi debitum cambiale conuenit cum depositione cuiusque alius debiti. Rursus vero insignes inter vtrumque inter-

m) M. E. V. P. II. D. 203.

n) L. 9. C. cit. Cf. LAVTERBACH I. c. §. 47. seqq.

o) E. gr. Lipf. §. 12. Brunsvic. art. 39. Plures videfis apud LVDO. VICI *Einleitung zum Wechsel - Procefs.* cap. IV. §. 86.

intercedunt differentiae. Depositio in causa cambiâli ob moram creditoris admittenda non requirit, ut iste ad videndum deponi citetur, nec utrum iustas an iniustas recusandi causas habeat, quaeritur, cum e contrario infcio et inaudito creditore pecuniâ deponi solet. Cuius dispositionis rationem FRANKIVS *p*) in eo ponit, quod celerissima cambiorum expeditio citationem creditoris non admittat, maxime quoties ignoretur, cui solutio debeatur. Alii in negotiatione collybistica diem pro homine simpliciter interpellare et propterea citatione non opus esse, contendunt *q*). Debitum cambiâle eo facilius infcio creditore deponi potest, cum non, ut iure communi, debitor creditori pecuniam soluendam afferre teneatur *r*). Plurimae enim ordinationes cambiâles creditori solutionem a debitore arcesendam esse statuunt *s*). De cambiis transfatis nouum corpus iuris borussici eodem modo iudicat; valutam vero cambiâi proprii a debitore creditori afferendam esse iubet *t*). Contrarium in permultis legibus cambiâlibus de Iudaeis sancitum inueni, qui quod ex cambio debent Christianis adferre obligantur *u*). Quare quae ha-

ctenus

p) In inst. iur. camb. lib. II. sect. 3. tit. 3. §. 4.

q) L'ESTOCQ *Erläuterung des allgemeinen und Preussischen Wechselrechts*. cap. IV. §. 43. not b.

r) Vid. SIEGEL *Einleitung zum Wechselrecht*. cap. III. §. 6. ibique alleg. STRYCK *disp. de loco solut.* cap. I. §. 16.

s) E gr. Ord. camb. Hamb. art. 43. Lips. §. 12. Boruss. art. 22. Brunsvic. art. 39. Plures vid. apud SIEGEL l. c.

t) *Allgemeines Gesetzbuch für die Preussischen Staaten*. P. II, tit. 8. sect. 8. §. 873. P. I. tit. 14. sect. 7. §. 769.

u) Ord. camb. Lips. l. c. Brunsvic. l. c. Wratislav. §. 12. Francfurt. §. 37. Brandenb. art. 33.

Genus de depositione dicta sunt, ad illos promiscue transferri nequeunt.

§. 5.

Continuatio.

Alia porro intercedit differentia eo quod debitori cambiali pecuniam in iudicium adlatam, eamque ibi obsignatam plerumque sibi retradendam curare liceat, cum in depositione, ex iure communi permitta, in iudicio vel alio loco tuto pecunia remaneat, neque debitori reddatur, nisi totum depositionis actum irritum fieri velit *v*). Qua in re leges cambiales debitorem nimio favore amplexas esse, videri potest; nihilo secius tamen omnes fere ordinationes cambiales, quarum nonnullas exempli causa adduxi *x*), debitori illud concedunt. — Quaeritur forsitan: quis sit dominus pecuniae, a debitore in iudicium allatae, ibi obsignatae, posteaque illi retraditae? Dissentiunt DD., dum alii ad creditorem transiisse, alii penes debitorem remansisse dominium contendunt. Quod argumentum cum fusius tractaverit GOEBEL in diss. supra §. 1. allegata, actum agere animus non est. Equidem non possum non assentire viri laudati sententiae, ex qua ad creditorem dominium pertinet. Debitor enim si illud retineret, ab obligatione non liberaretur, totusque igitur actus irritus esset. Quum vero voluntas eius eo tendat, ut ab obligatione liberetur, quod per obsignationem, loco solutionis in iudicio factam, obtinuit, pecunia, quam inde recipit, non aliter ac res creditoris considerari potest. Quaestio haec imprimis tunc

B 2

magui

v) L. 19. C. de vsur.

x) Ord. camb. Lips. §. 16. Brunsvic. art. 39.

magni momenti fit, quando siue creditor, siue debitor interea foro cedit. Iſi Vitembergenses depositum tale massae concursus contra creditorem moti adscribere noluerunt *y*). Ex nostra sententia, si debitor foro cesserit, a massa bonorum separandum, si creditor, massae adiudicandum est tale depositum. Quodsi pecunia, post obſignationem iudicalem a debitore recepta, penes eum perierit, casum creditor sentire debet; res enim perit suo domino *z*); culpam leuissimam autem a debitore praestandam esse, nullus dubito. Licet enim depositarius solummodo dolum et culpam latam praestare soleat *a*); tamen ad exactissimam diligentiam tenetur debitor noster, quia deposito se obtulit, in quo casu leges romanae ad culpae leuissimae praestationem obſtrungunt depositarium *b*).

§. 6.

Quid utilitatis haec depositio debitori affert?

Depositio debiti ex iure romano permilla debitorem non solum ab obligatione liberat, sed et alia insuper commoda illi parat. Curſus vsurarum enim ſiſtitur, et ab illarum praestatione in posterum immunis fit, ita ut creditor vsuras nec morae, nec conuentionales amplius petere possit. Sed cum in cambiis traſſatis vsurarum mentio haud fiat, vel saltem a debitore, etiamſi absque mora die solutionis creditori haud satisfecerit, non praestandae ſunt; depositio ista debitori cambiali parum utilitatis afferre videtur. Attamen

y) Vid. GOEBEL. I. c. §. 12.

z) L. 9. C. de pign. act.

a) L. 1. §. 8 IO. 47. L. 32. D. depositi.

b) L. 1. §. 35. D. L. 1. C. eod.

men per illam bene sibi consulit. Fieri enim potest, ut inter diem solutionis et solutionem ipsam mutetur moneta. Tunc, si debitor deposuit, non praestat damnum, quod talis mutatio alias illi afferret; creditor enim monetam eo valore, quo die solutionis expendi potuere, accipere et damnum forsan inde oriundum sentire tenetur *c*). Reliqua damna, quae ex creditoris mora ipsi oriri possunt, e. gr. quod, si acceptans die solutionis soluendo fuisset, postea vero bona decoxisset, regressus contra transantem illi denegaretur *d*), silentio praetereo, cum ista a scopo nostro plane aliena sint.

Ceterum in arbitrio debitoris positum est, num, solutione debito tempore non exacta, valutam deponere vel obsignatam recipere velit, nec ne. Aliter res se haberet, si alienius loci statuta depositionem debitori iniungerent, qualem ex ordinationis cambialis Brunsvic. art. 39. requiri asserit BECKIVS *e*); sed minus recte fortassis. Quanquam depositio in causa cambiali, ob moram creditoris permittenda, plerumque incio eo suscipitur, haud dubie tamen locum etiam habere potest, si creditor absque sufficiente vel ex iniusta causa acceptationem recusat *f*). Tunc vero regulas, in iure communi de depositione praescriptas, observandas, creditoremque citandum esse, per se patet.

c) Ord. camb. Hamb. §. 43. Lips. §. 12. Brunsvic. art. 39. Brem. art. 46. FRANCK. l. c. Lib. II. sect. 3. tit. 3. §. 6.

d) FRANCK. l. c. Lib. II. sect. 3. tit. 3. §. 2. BECK *vollständiges Wechselrecht*, cap. VI. §. 55.

e) L. c.

f) *Allgemeines Gesetzbuch für die Preussischen Staaten*. P. I. tit. 16. sect. 3. §. 218.

CAP. II.

QUANDO DEPOSITIO DECERNATUR POST ACTIONEM CAMBIALEM
INSTITVTAM.

§. 7.

I. Propter exceptiones a debitore prolatae, et quidem A. Dilatorias; nominatim 1. propter exceptionem deficientis legitimacionis ad causam.. — Defectus adesse potest: a. in instrumento ipso.

Celerrima executio processus cambialis, plurimas reiiciens exceptiones, dilatorias inprimis non admittere videtur. Sunt quoque ordinationes cambiales, quae omnes exceptiones dilatorias in hoc processu exulare statuunt *g)*. A permultis tamen iamdudum obseruatum est, hoc intelligendum non esse, nisi de exceptionibus ad accidentalia processus spectantibus, haud vero de iis, quae ad substantialia pertinent, quibus neglectis, vitia in persona, vel iudicis, vel litigantium, indeque nullitates insanabiles orirentur *h)*; huius generis exceptiones omnino admitti debent. Quamuis autem in processu ordinario reus per exceptiones dilatorias interdum a litis contestatione eximatur, saltem condemnari nequeat, priusquam in eadem

g) E. gr. Ord. Camb. Brem. art. 19. Magdeb. art. 4.

h) Hoc inter alios monet vir perillustis, praeceptor ad cineres vsque pie colendus, I. CLAPROTH in *Einleitung in sämtliche summarische Prozesse*, p. 133. Cf. LVDOVICI *Wechselprocess*, cap. X. §. 2.

dem sententia de dilatoriis pronunciatum sit, in processu cambiali tamen tales exceptiones debitori non profunt, nisi quod, executione suspensa, depositio debiti interea illi concedatur.

Ad exceptiones dilatorias, in processu cambiali admittendas, primum refero defectum legitimationis ad causam, qui adesse potest vel principaliter in instrumento ipso, ex quo agitur, vel vnicuique in persona actoris. De utroque separatim agendum. Quod ad illud attinet, certum quidem est, cambium acceptato, acceptantem solvere oportere. Ut vero solutionem secure praestare possit, requiritur, ut actor instrumentum, ex quo agit, iusto et legitimo modo possideat. Quod quidem, si cambium translatum est, ex indossamentis, modo recte facta sint, facile apparebit. Si vero in serie indossamentorum reperiantur vitia vel defectus, acceptans, incertus, num praesentans iure solutionem exigere possit, nec ne, hanc secure illi praestare nequit. Acceptantem igitur die solutionis maxima solertia investigare oportet, num cambium rite indossatum sit ⁱ). Sin in uno alterove indossamento, vel in serie indossamentorum vitia reperiant, solutionem praesentanti praestare caueat, quia, si praesiterit, omnia, quae iis, quorum interest, per incuriam attulerit damna, refarcire teneretur. Iure igitur petit, ut creditor legitimationem ad causam afferrat, i. e. probet, se cambium iusto modo possidere. Iniquum vero ex altera parte esset, si acceptans pecuniam, die solutionis solvendam, adhuc retineret, quia exinde iusto domino damnum et periculum parari posset. Caute igitur ordinationes cambiales acceptantem ad depositionem pecuniae adstringunt, donec actor legitimo

actum

i) *Materialien. u. f. w. S. 238.*

nem ad causam attulerit, vel cautionem sufficientem praestiterit *k*). Ordinatio cambialis Hamb. art. 41. praesentanti, idonea praesita cautione, iniungit promittere, se iustum indossamentum *l*) praefixo termino exhibiturum esse, quo facto acceptantem ad solvendum adstringit. Ex hoc art. colligi posse videtur, conditionem depositionis esse, vt praesentans vi iusti indossamenti cambium possideat *m*). Quamprimum vero actor exemplum cambii, iustam seriem indossamentorum continens, vna cum exemplo acceptato exhibeat, depositum sibi tradi iure postulat *n*). FRANCKIVS *o*) praeterea, cautelam quasi suafurus, actori consilium dat, vt primum momentaneo processu tantum ad deponendum agat, obtentaque depositione deinde ad depositum consequendum quocunque genere probationum experiatur.

§. 8.

k) Ord. camb. Lipf. §. 11. Brunsvic. art. 43. Norimb. c. VI. §. 3. FRANCK l. c. lib. II. sect. 3. tit. 2. §. 8. sect. 7. tit. 14. §. 8. RICCIUS exercit. iur. camb. ex. XVII, sect. 4. §. 17.

l) De requisitis iusti indossamenti vid. KORNICK ad ord. camb. Lipf. §. 11.

m) Cel. auctor delineationis laudatae quaestionem in medium protulit: num talis conditio statuenda sit, ne ne? vid. *Materialien u. s. w.* §. 266.

n) *Materialien u. s. w.* §. 267. *Allgemeines Gesetzbuch für die Preussischen Staaten*, P. II, tit. 8. sect. 8. §. 1102.

o) L. c. lib. II. sect. 7. tit. 14. §. 9.

§. 8.

b. In persona actoris.

Ob defectum in persona actoris depositio pecuniae, ex cambio debitae, decernenda est, si, quamvis ex instrumento, vitiis carente, agat actor, nondum constet, num respectu personae iure agere possit. Sic v. c. si heres actionem ex cambio, inter bona defuncti reperto, instituit, probandum illi est, se verum et vnicum heredem esse, vel in casu plurium heredum, cambium partem partis hereditariae esse, quae ad eum transmissa sit. Antequam hanc probationem attulerit, solutionem exigere nequit, licet debitor interea ad deponendum debitum teneatur. Ita sancit ord. camb. boruss. art. 18. Conspirat novum corpus iuris borussici, adiiciens, depositionem sumtibus heredum peragendam, debitoremque ad illam admittendum esse, si de legitimatione minus liquida cum illis discutere recusaverit *p*).

Eodem modo procedendum est, si quis tanquam tutor curatorum solutionem cambii, quod pupillus curandus possidet, exigit. Quamvis enim petito statim deferri nequeat, debitor tamen ad deponendum debitum tenetur, donec actor exhibito tutoro vel curatorio legitimationem ad causam attulerit. Quae dispositio, licet perpaucae ordinationes cambiales eam contineant, cum natura rei, et analogia iuris communis congruere videtur.

Sic

p) Allgemeines Gesetzbuch für die preussischen Staaten, tom. II, tit. 8. sect. 8. §. 894. 895,

Sic etiam, si quis tanquam simplex mandatarius alicuius creditoris cambialis solutionem cambii exigeret, nec tamen mandatum perfectum exhibere posset, debitor ad depositionem admittendus esset, donec meliori legitimatione sibi prospexerit actor.

§. 9.

2. *Exceptio instrumenti lacerati seu mutilati q).*

Alia exceptio dilatoria, vi cuius debitor a solutione liberatus ad deponendum debitum admittitur, est exceptio instrumenti lacerati, seu mutilati r). Fieri enim potest, ut post acceptance[m] cambii transacti (propria enim cambia huc pertinere non videntur) instrumentum laceretur vel dirumpatur, ita ut acceptanti merito verendum sit, ne regressus contra transactantem vel etiam indossantes sibi forsitan denegetur, aut saltem difficilius obtineri possit. Quo in casu optime petere potest, se ad depositionem pecuniae admittendum esse, donec, ex cambio transactantem vel etiam indossantes sibi satisfacturos esse, persuasum sibi habeat. Quodsi hac occasione sumtus fecerit, v. c. si lis cum transactante vel etiam indossantibus inde orta fuerit, eos ex deposito sibi restituendos esse, merito postulat. Cuius culpa enim instrumentum laceratum sit, is damnum sentire sumtusque ferre debet. In ceteris quid iuris sit circa cambia disrupta

q) Reus aliquando ex disruptis vel laceratis literis cambialibus solutionem factam probare studet; tunc vero hac exceptione tanquam peremptoria utitur, quae igitur eum non morabitur,

r) *Materialien. n. f. w. §. 417.*

disrupta vel lacerata, apud FRANCKIVM s), et BERGERVM t) legi potest.

§. 10.

B. *Propter exceptiones peremptorias, quae oriuntur* I. *ex deficiente valuta; unde* a. *exceptio non numeratae pecuniae.*

Ad exceptiones peremptorias, quibus in certis casibus debitor a solutione liberatur et ad depositionem pecuniae admittitur, primo refero exceptionem deficientis valutae. Species istius est exceptio non numeratae pecuniae; quare quid circa illam iuris sit et quatenus in processu cambiali locum habeat, nunc dicendum esse forsitan videri posset. Cum vero quaestio haecce adeo controuersa, et tam multum inter doctores agitata sit, dum alii ad eam affirmatiue u), alii negatiue v) respondent, alii x) tandem distinguendo litem dirimunt; fines huius opusculi longe excederem, si integrum istud argumentum hic pertractare vellem. Legi omnino merentur, quae de ista materia vir perillustis, secretarius quondam spectatissimi

C 2

colle-

s) L. c. lib. II, sect. 7. tit. II. §. 10.

t) Part. II. resp. 112. nr. 2.

u) BRUNNEMANN ad L. 5. C. de non numerata pecunia, LAV-
TERBACH, Coll. Pand. ad tit. de reb. cred. §. 65.

v) BERLICH P. II. D. 294. BERGER diff. de exceptione non nume-
ratae pecuniae aduersus cambia, Vitemb. 1709. apud BESEKE l. c.
P. I. pag. 74f. seqq. RAUMBURGER. l. c. cap. 65. §. ult.

x) LVDOVICI l. c. cap. XI. §. 26. seqq. SCACCIA de commerc.
§. 2. gl. 8. num. 1. seq.

collegii Quindecimvirorum, Io. Gottfr. MISLER, conscripsit y), qui summa diligentia et maximo studio disquisiuit, quatenus haec exceptio et inter mercatores in processu cambiali locum habere queat.

Mihi quidem sufficiat, casum memorasse, in quo *ex legibus nostratibus* z) haec exceptio eum effectum habet, vt reus ad depositionem admittatur. Verba legis sunt haec: *Wosern sich aber begäbe, daß ein Wechselbrief solchergestalt gestellt wäre, daß der Ausgeber desselben von einem andern die Valuta zu empfangen bekennete, als an den die Bezahlung zu thun darin ordinirt würde; so soll, im Fall der Acceptant die Exceptionem der dem Ausgeber nicht bezahlten Valutae opponiren möchte, und selbiges mit seines Correspondenten, gleich den nächsten Posttag nach beschehener Acceptation, empfangenen Schreiben beweisen könnte, gegen Deposition der Valutae, oder Bestellung genugsamer Caution mit zweien annehmlichen Bürgen, die Sache zu Gericht verwiesen werden.* Loquitur lex de casu, si in literis cambialibus non illi, qui valutam dedit, vel eius indoslatario, sed alii solutionem fieri trassans mandat. Ex verbis prolati clare apparet, exceptioni non numeratae pecuniae tunc locum dari;

y) In diss. de querela et exceptione n. n. p. in cambiali negotio, maxime ad iure hamburgensia applicata. Giesl. 1747. apud BESKE l. c. Part. II. pag. 1098. seqq. Conspectum huius dissertationis tradit vir perillustis, quondam Protosyndicus hamburgensis meritissimus, KLEFFCKER, in *Sammlung Hamburgischer Gesetze und Verfassungen*. Tom. VI. pag. 638. seqq.

z) Vid. Art. 2. Ord. camb. hamb. an. 1729. addit. Quid alias de hac exceptione leges nostrae statuunt, vid. in stat. hamb. P. I. tit. 24.

dari; praeterea autem rigidiores probationes non requiruntur, cum potius leuiorem demonstrationem sufficere, ibi statutum sit. Priuatim litteris enim, quae fidem asserti facerent, plenam probationem non inesse, quis est, quem fugiat? Cui non obstat verbum: *beweisen*, quippe quod hoc loco aliqualem solummodo probationem haud dubie denotat, vti recte observat MISLER a). Hanc vero exceptionem cambiis transfatis siue indossatis opponi non posse statuit eadem lex, sequentibus verbis: *Wäre aber ein solcher Wechsel an jemand anders indossirt, findet die Exception, mithin die Deposition oder Caution keine Statt, sondern es ist der Acceptant schuldig den Wechsel-Brief zu bezahlen.* Quae dispositio ex principiis generalibus fluit, ex quibus exceptiones, transfanti vel indossanti obstantes, indossatario opponi nequeunt. De ratione huius sanctionis, et quamobrem exceptioni non numeratae pecuniae nostris legibus tanta praerogativa concessa sit, fusius disquirat MISLER laudatus b), quod quidem omnino non superfluum videtur, cum de quibuscunque aliis exceptionibus nihil singulare sancierint leges hamburgenses.

Plures ordinationes cambiales c) exceptionem n. n. p. reiciunt, neque, si allegata fuerit, depositionem admittunt, nisi ob-

C 3

conuen-

a) L. c. §. 25.

b) In diss. cit. §. 25.

c) E. gr. Lipf. §. 13. Brandenb. art. 15. Cf. *Reichsschluss wegen Abkürzung der Prozesse in Handelsachen, und besonders in Wechsel-fällen*, de 17 Febr. 1671. in *Sammlung der allgemeinen Reichsgesetze*. Tom. IV. p. 76. et in Io. Ludov. UHLII contin. I. corp. iur. camb. Siegel. nr. 1.

conventionem, in qua exceptio probari debeat, pecunia deponenda sit, de quo argumento infra §. 20 dicitur.

§. 11.

b. *Exceptio non exsoluatae per ultimum indoffatarium indoffanti valutae.*

Ob deficientem valutam acceptans ad depositionem admittendus est, quando indoffans de valuta ab ultimo indoffatario sibi non soluta illum certiore reddidit *d*). Ratio, cur depositio hic sufficiat, non nisi in eo ponenda, ut indoffans securitatem habeat, neque ab indoffatario circumducatur, quippe a quo valutam nondum solutam forsitan haud sine multis ambagibus et difficultatibus interiectis obtinere posset. Requiritur autem: 1) ut cambium iam sit acceptatum; alias enim reus ad depositionem non obligatus esset; 2) ut acceptans literis ab indoffante datis in continenti probare possit, indoffatarium valutam non exsoluisse; 3) ne cambium ab indoffatario non solvente iam ulterius indoffatum sit, alias haec exceptio, quippe quae tertio opponi nequit, reiicienda, et acceptans ad solutionem condemnandus esset *d*).

§. 12.

c. *Exceptio inde petita, quod trassans, antequam remittens illi valutam soluerit, foro cesserit.*

Ob defectum valutae depositio admittenda etiam tunc videtur, si trassans, valuta a remittente nondum soluta, foro cesserit. In

con-

d) KLEFECKER l. c. Tom. III. pag. 476.

e) Arg. Art. 2. ord. camb. hamb. an. 1729. addit. Vid. §. praeced.

contrahendo negotio cambiali, si trassans remittenti cambium dat, saepe inter se conveniunt partes, ne remittens solutionem praestet prius quam cambium eo loco, quorsum missum fuit, debite acceptatum esse sciat f). Remittens in isto casu trassanti tradit testimonium, quod vocant *Interims - Schein*, in quo confitetur, semet cum trassante de certa summa pecuniae convenisse, atque per cambium trassatum pretium recepisse. Plures ordinationes cambiales cum isto modo procedendi conspirant. Deficiente vero talis legis dispositione, vel partium conventionione, remittens, accepto a trassante cambio, huic valutam statim solvere tenetur. Imo complures ordinationes cambiales trassanti copiam dant, remittentem ad exsoluendam valutam processu cambiali cogendi. Sic et in nostris legibus statutum reperi, ubi verba leguntur sequentia: *Wenn ein Wechselbrief geschlossen, und der Geber nicht gleich die valuta bezahlt, soll gegen seine Person, oder Güter, ohne gerichtliche Erkenntnis, gleich von dem Herrn Praetore auf die wirkliche und völlige Zahlung ohne Unterschied, wie hoch die Summe sey, mit der paratesten Execution verfahren werden g)*. Fingas vero, remittentem valutam nondum exsoluisse, ac trassantem foro cedere coactum fuisse, antequam remittens, cambium transmissum an acceptatum fuerit, nec ne, certior factus sit, num hoc in casu curatores bonorum trassantis a remittente solutionem valutae postulare possunt? In pluribus ordinationibus cambialibus, sicuti in nostra, de eo altum silentium est. Ex principiis iuris communis quaestionem si dirimere velles, dicendum esset,

f) KLEFECKER I. c. tom. VI. pag. 563.

g) Ord. camb. hamb. art. 3.

esset, remittentem ad soluendam valutam omnino obligatum esse. In emtionis venditionis negotio enim, simul ac consensu in rem et pretium contractus perfectus fuerit, et periculum et commodum ad emtorem, non ad venditorem spectant; id quod leges diserte statuunt *h*). Inde vero sequeretur, remittentem, utpote ad quem periculum pertineret, ad exsoluendam valutam teneri, nilque illi superesse, nisi quae ex naufragio concursus feruare possit. Magis tamen fidei mercatorum et commerciis consultum videtur, si remittentem praestare solutionem non obstringas, antequam compertum fuerit, cambium transantis acceptatum esse. Nec quoad iura nostra deest legum argumentum. In nov. ord. concurs. *i*) statuitur, eos, qui bona credarii possideant, si modo iusto titulo ad hanc possessionem peruenerint, iure retentionis gaudere debere. Summi ponderis autem videtur argumentum in art. 25. eiusdem ordinationis *k*). Hinc remit-

h) L. 7. pr. ff. de peric. et commod. rei vend. L. 1. C. eod. §. 3. I. de E. V.

i) Neue Falliten - Ordnung. art. 34. §. 3.

k) Verba §phi I. huius articuli haec sunt: *Sind Waaren aus der Fremde von einem Falliten verschrieben, die von demselben überall nicht, oder nicht völlig bezahlt sind, und der Versender erföhret immittelst, das die Waare zu Wasser oder zu Lande annoch unterwegs ist, entweder durch das Gerücht, oder durch seine mit Protest zurück gekommene Wechsel - Briefe, des Falliti schlechte Umstände; so mag derselbe durch Ueberschickung des zweyten Connossements, oder durch Stellung anderweitiger Ordre, diese Waaren, in so ferne sie noch nicht in des Falliti wirklichen Gewahrsam gekommen, und falls*

remittens in tali casu a solutione liberandus, et ad depositionem merito admittendus videtur, donec, quomodo cum cambio transmissio actum sit, constet. Cambio enim cum protestatione reuerso, remittenti regressus contra traslantem denegari non posset. Remittens autem de cambii acceptatione certior factus, non amplius impedire potest, quominus deposita pecunia a curatoribus massae traslantis vindicetur l).

Eodem modo, si ante solutionem valutae res eo peruenerit, ut rationes adsint legitimae, quare, quamuis concursus formalis nondum apertus sit, super bona traslantis arrestum vniuersale impetrari queat, remittens ad soluendam valutam non tenetur, antequam cambium transmissum reuera acceptatum esse sciat; interea tamen depositio illi iniungenda est m).

§. 13.

falls das Connossement von ihm nicht schon weiter an andre transportirt worden, ebenfalls wieder zu sich nehmen, und soll das zweyte Connossement, oder die zuletzt ertheilte Ordre, dem ersten Connossement, welches der Debitor hat, wenn er gleich die Affecuranz auf die Waare besorgt hätte, ohne Widerspruch vorgezogen werden.
 Cf. §. 2. seqq. eiusdem artic. Non opus est, ut sensum huius legis exponam, verba enim satis clara et perspicua, facileque ad notitiam casum applicanda sunt.

l) *Ista principia posuit cel. auctor delineationis saepe laudatae. Vid. Materialien u. s. w. §. 335 - 337.*

m) *Materialien u. s. w. §. 37.*

d. *Exceptio cambii super pecunia lusu deperdita dati.*

Porro ob deficientem valutam depositio interdum decernitur, si reus exceptionem, cambium super pecunia lusu deperdita datum esse, opponit *n*). De hac exceptione non ubiuis idem fertur iudicium. Vulgaris opinio est, illam, nisi in continenti liquida sit, executionem non suspendere, sed in reconuentionem reiiciendam esse *o*); simul ac vero reus illam probauerit, cambium tale nullum esse, nec debitorem ad soluendum teneri, quinimo, vt in processu cambiali solutum repetat, ei licere debere *p*). Nec desunt leges, quae vel poenam addant. Sic e. gr. ex iure electorali saxonico indoffians et conscius indoffatarius in duplum summae iudicatae, salua poena ordinaria, condemnantur *q*).

Leges nostrates ludos illicitos, imprimis aleam, vtpote salutis publicae perniciosissimos admodum abhorrere videntur. Quod ad cambia, super pecunia lusu deperdita data, attinet, ordinatio cambialis nostra *r*) speciale mandatum de lusu editum excitat. In quo mandato *s*) omnia cambia, obligationes, pignora, transactiones, fi-
deiuffio-

n) Vid. quae de hac materia congeffit Ricc. l. c. ex. V. sect. 5.

o) Ricc. l. c. §. 44. 45. ibique alleg. WERNHER obs. for. vol. II. p. 3. obs. 100.

p) БЕРК. l. c. cap. XI. §. 3.

q) Ricc. l. c. ex. XVII. sect. 4. §. 17.

r) Art. 48. vid. quoque Art. 3. ord. camb. an. 1729. addit.

s) Vid. *Erneuertes Mandat wider die unzulässigen, zumal Hazardspiele,*
de 22. Oct. 1759. Extat in laudati KLEFFECKERI *Sammlung*
Hans-

de iussiones e lusu ortum trahentes, nullae et irritae declarantur, imo et debitores ab obligatione liberandos, actores in expensas condemnandos, utramque partem, modo in vrbe eiusue territorio lusum fuerit, multa aliisque poenis afficiendam esse sancitur. De exceptione cambii super pecunia lusu deperdita dati sequentem sanctionem ibi legimus: quodsi talis exceptio in continenti probari nequeat, attamen, illam fundamento suo non carere, adfit praelutio, in conuentione statim in illam inquirendum, probationes suscipiendas, sententiamque ferendam esse; exceptio autem si neque in continenti probari, et ne demonstrari quidem possit, reum in conuentione condemnandum et ad reconuentionem remittendum; pecuniam vero exolutam interea deponendam, neque actori, licet cautionem praestare paratus sit, tradendam †), et a reo de eo quod interest et de expensis in casum succumbentiae cauendum esse. Ad dicitur praeterea, eum, qui per imprudentiam tale cambium sibi cedi vel indossari curauerit, damnum exinde forsitan metuendum sibi ipsi parare; consociis vero indossatariis siue cessionariis non solum regressum denegandum, sed graui insuper multa eos afficiendos esse.

D 2

§. 14.

Hamburg. Mandate. Tom. IV. pag. 2156. Renouatum est d. 22. Mart. 1784.

†) Vnicus hic est casus, quem reperire potui, in quo actori, licet idoneam offerat cautionem, depositum recipere, non permittitur. Vid. supra §. 2.

2. *De exceptionibus peremptoriis, quae oriuntur ex instrumento falso vel vitioso. a. Si debitor, subscriptione recognita, contenta cambii iurato diffiteri velit.*

In processu cambiali debitor interdum exceptionem vitiosi vel falsi instrumenti opponit, ut sibi, a solutione liberato, depositio pecuniae concedatur, donec exceptionem probauerit. Vario modo falsae conficiuntur literae cambiales, praecipue hoc, ut aliquis nomine alterius, chartae blancae subscripto, abutatur. Debitor, ad recognoscendum prouocatus, petere solet, ut, quamuis subscriptionem cambii agnoscat, tamen sibi iurato contenta diffiteri liceat. Diffessio autem talis solorum contentorum an admitti possit, nec ne, valde inter doctores disputatur. Quod ad ius commune attinet, sunt, qui illam in ordinario processu admittant, in executio plane reiciant u). Sunt qui illam tantum inter mulieres, minores et huius conditionis personas locum habere, at inter mercatores exulare contendant. Sunt demum alii v), qui illius facultatem non nisi tunc dent, quando adsint

u) BERGER el. discept. for. tit. XXV. obs. 4. not. I. WERNHER P. IV. obs. 77. BARTH hodeg. for. c. III. §. 6.

v) LEYS. spec. 278. m. 2. GRIBNER princ. proc. lib. I. cap. 3. §. 9. Cf. I. G. S. A. BÜCHNERI *Untersuchung der Frage: ob derjenige welchem eine Handschrift zur Anerkennung oder eydlichen Ablegnung vorgelegt worden, die Unterschrift derselben anerkennen, den Inhalt aber eydlich ableugnen dürfe?* Götting. 1780. 4. qui hanc quaestionem satis egregie tractauit, quid vero circa illam in negotiis cambialibus iuris sit, silentio praeteriit.

adsint indicia falsi et doli, vel reus, charta blanca aliquem abusum esse, demonstrat.

De quaestione autem, num in processu cambiali, si reus subscriptionem agnoscat, locus sit iuratae contentorum diffessioni, non ubiuis idem fertur iudicium. Plures ordinationes cambiales illam silentio praetereunt. Aliae, v. c. Saxo-Vinariensis de an. 1726 x), in fauorem rei eam decidunt, modo hic aliquem charta blanca ipsius abusum esse, dolumque commisisse, docere possit. Aliae illam profus reiiciunt, quibus ad stipulatur nouum corpus iuris borussici, addens praeterea, reo nihil proficere, quamuis probauerit, idioma, quo cambium scriptum sit, sese non intelligere y).

§. 15.

Continuatio.

Inter doctores nonnulli hanc quaestionem in fauorem rei decidere videntur z). Alii distinguunt, num reus, literas blancas ab alio in alium usum adhibitas fuisse, in continenti probare possit, nec ne a)? Priori casu, recognita subscriptione, diffessionem admittunt contentorum, posteriori reiiciunt. Alii tunc solummodo illi locum

D 3

x) Art. 13. in SIEGEL. corp. iur. camb. tom. I. pag. 194.

y) *Allgemeines Gesetzbuch für die Preussischen Staaten.* p. II. tit. 8. sect. 8. §. 783. 784.

z) L'ESTOCQ l. c. cap. VII. §. 10.

a) RICE. l. c. ex. IV. §. 127. ex. XVII. §. 23. LVDOVICI l. c. cap. IX. §. 5.

locum dant, quoties appareant indicia falsi, vel aliae legitimae suspiciones ad illam concedendam, iudicem moueant *b*). Ita iudicatum esse in cambio a decoctore producto, testatur RIVINVS *c*). Cel. auctor delineationis saepe laudatae *d*) diffessionem solorum cambii contentorum reiicit, quia multis calumniis via pateret, si reo semper iurare liceret, cambium incio se scriptum esse, valutamque se non recepisse; a negotiis autem cambialibus omnem fraudis suspensionem remouendam esse, prudentemque mercatorem nomen suum chartae blancae haud inscribere solere, merito inflat.

Ex mea sententia distinguendum est inter acceptantem, et eum, qui dedit literas cambiales. Illi diffessio contentorum, recognita acceptatione, concedi nequit. Vidit enim cambium antequam illum acceptaret; adiiciensque acceptationem, veritatem contentorum agnovit; si igitur iurare velit, cambium incio sese scriptum esse, audiendus non est. Quod autem ad illum attinet, qui dedit literas cambiales, iterum distingo inter mercatores, et qui non mercatores sunt. Hos ad iuratam diffessionem contentorum *e*), licet subscriptionem agnouerint, in processu cambiali admittendos esse censeo *f*). Etenim rigor iuris cambialis, qui hanc diffessionem reiicere videtur, ne in tali causa celerior desit executio, non nisi ad augendam conferuan-

b) FRANCK. I. c. lib. II. sect. 7. tit. II. §. 16.

c) Specim. except. for. cap. vlt. nr. 13.

d) *Materialien u. s. w.* §. 409.

e) Attamen ad qualitatem personae, praesertim rei, semper respiciendum esse, per se patet.

f) ARG. L. 25. §. I. ff. de probat.

feruandamque fidem mercatoriam, et in fauorem commerciorum tendit; quamobrem ad eos, qui non mercatores sunt, forsitan absque ratione sufficiente in hoc casu applicaretur. Accedit, quod isti plerumque cambia propria vel sicca dare soleant, in quibus de dolo et fraude in abutenda alterius subscriptione magis adhuc, quam in cambiis transfatis metuendum est. Quam imprudentissime vero huius conditionis personae nomen chartae blancae subscribant, et quantum eo modo falsis locus detur, quotidiana docet experientia g). Inter mercatores diffensionem solorum contentorum admittendam esse, equidem non existimo. Depositio pecuniae tamen reo denegari nequit, si, quae protulerit, aliquibus suffalta sint praesumptionibus; v. c. chartam blancam, ad certum usum datam, a falsario in alium adhibitam fuisse; quo etiam pertinet, si instrumento quaedam desunt, quae, licet non sint essentialia, plerumque adiici soleant, et ex quorum defectu suspicio fraudis commissae oriatur. In ordinario processu probationem exceptionis suscipere tunc reum oportet.

§. 16.

b. *Si alia falsa occurrant.*

Nonnunquam acceptans, cambium, quod bona fide acceptauit, falsum esse, certior redditur. Sufficientem illius rei si assert demonstrationem, valuta deponenda, instrumentum vero, ut in crimen commissum inquiri possit, in iudicio retinendum est h). Accidit

g) Cf. BVECHNER, l. c. §. 9, seqq.

h) *Allgemeines Gesetzbuch für die Preussischen Staaten*, 1, c. §. 1145. seqq.

dit quoque, vt in literis cambialibus iam acceptatis summa expressa dolose mutetur, eoque modo falsum committatur. Acceptans sane omnino non soluere tenetur, nisi in quantum cambium acceptauit, de quo e codicibus mercatoriiis, literisque auisoriis probatio fieri potest. Praesentante illam summae partem recipere recusante, acceptans iure petit, vt, deposita pecunia, quam re vera debeat, ab obligatione liberetur i). Quodsi vero, imprudentia forte, iusto plus exsoluerit, non nisi contra falsarium sociosque criminis patet regressus, neque a pristino creditore indebite solutum repetere potest k).

§. 17.

3. De exceptione perentoria, quae oritur ex reuocato mandato.

Huc quoque pertinet exceptio reuocati mandati, tunc opponenda, si is, qui literas cambiales, verbo *Ordre* deslitutas, emit, easque tertio ad exigendam valutam transmisit, re adhuc integra debitori, ne solutionem praestet, interdicit. Nititur haec exceptio principiis iuris communis, quibus mandatum alicui commissum reuocare licet, modo re integra et satis tempestiue fiat l). Requirit tamen nostrae leges: 1) vt praesentans se simplicem remittentis mantatarium gerat; 2) ne pecunia, cuius solutionem petit, praesentantis sit; 3) ne vna cum cambio literae auisoriae vel mandatum, quo valutam in suam rem et propriam vtilitatem reciperet,

ad

i) *Materialien u. s. w.* §. 263.

k) *Allgem. Gesetzbuch für die Preussischen Staaten.* I. c. §. 1150.

l) §. 9. I. mandat. LAVIERBACH in *Coll. Pand.* ad tit. mandat. §. 38.

ad eum peruenerint; 4) ne remittens ob merces transmissas, vel ob tractas, vel tandem ob aliam quamcunque causam praesentanti aliquid debeat, utpote in quibus casibus, sine praesentantis consensu mandatum reuocari nequit. Sic diserte statuit ord. camb. Hamb. art. 35. Requirit praeterea, ut debitor iustam reuocationem vel inhibitionem remittentis exhibeat, per se patet. Praesentans si nihil horum in eum cadit, a iudicio repellitur; si vero ad elidendam exceptionem nonnulla profert, debitor, donec ille probationem attulerit, valutam deponere tenetur *m*).

Aliquando remittenti legitimae adfunt rationes, quare acceptanti interdicat, praesentanti, licet non simplici mandatario, valutam exsoluere. Tunc etiam depositio admittenda videtur, ea tamen lege, ut interdicens causarum, cur interdixerit, probationem in processu cambiali fuscipiat; qua deficiente, acceptantem soluere oportet, interdiciente ad separatam remissionem *n*). Hunc praeterea ad praestandam cautionem pro expensis et damnis obligatum esse, per se patet.

§. 18.

4. De exceptionibus peremptoriis, quae oriuntur ex vitiis in negotio cambiali commissis.

Tandem reus ad depositionem aliquando admittendus est, si instar exceptionis peremptoriae actioni vitia in negotio cambiali commissa

m) SIEGEL. Einleitung zum Wechselrecht. §. 17. Cf. KLEFCKER Sammlung hamb. Gesetze und Verfassungen, Tom. III. p. 475.

n) Materialien u. s. w. §. 417.

missa opponit, e. gr. praesentationem, protestationem, vel notificationem et cet. non rite, aut non satis tempestive factam esse. Id autem non solum ad vitia ab actore ipso commissa restringendum, sed eadem ratio est, si aliquid iuri cambiali contrarium ab indossante, vel alio indossatario factum esse probatur. Sane haec exceptio, modo in continenti demonstratur, reo proficere potest, adeo, vt non solum a solutione liberetur, et tantum ad depositionem teneatur, sed vt interdum a depositione quoque immunis fiat. Ex singulis casibus diiudicare debet iudex, an et ad quod reus condemnandus sit; respiciendum enim est, vtrum actoris, an rei causae maiores interuiant rationes. Exceptione a reo probata, actor probare debet, vitium istud absque alicuius causa commissum esse, ita vt reus nihilominus ad soluendum sit adstringendus. Plures e. gr. ordinationes cambiales praesentationem et protestationem literarum cambialium certo tempore peragendam statuunt; quo neglecto, remittenti regressum contra trassantem denegant. Non desunt tamen exempla in foro, quod trassans non modo ad deponendum, sed etiam ad soluendum condemnatus sit, licet secundum summum iuris cambialis rigorem, regressus contra illum non amplius pareret o).

o) Exemplum huius exceptionis memoratu dignissimum extat in collectione, quam vir perillustis, praeceptor ad cineres vsque obseruantissime colendus, Io. Steph. PÜETTER, edidit sub titulo: *Auserlesene Rechtsfälle u. s. w.* Vol. I. tom. 3, nr. 74.

§. 19.

5. De nonnullis aliis exceptionibus, quatenus in processu cambiiali locum habeant.

Denique ob alias exceptiones, in iure communi sancitas, modo in processu cambiiali admittendas *p)*, debitum cambiiale deponitur, si, quamvis in continenti plene probari nequeant *q)*, probationem earum statim non suscipiat actor *r)*. Semper hic respiciendum est, an, quae protulerit reus, sint probabilia, actorique obstat videantur, hisque ita se habentibus, reus ad depositionem admittitur. Sic statuendum est de exceptione solutionis, compensationis, transactionis etc. Debitorem cambialem, si de cambiis propriis agitur, exceptiones altioris indaginis ante diem solutionis proferre posse, eum quidem in finem, ut veniente isto termino exceptionem rei iudicatae, in vim litis finitae opponere queat, statuit novum corpus iuris boruffici *s)*. Quodsi ante diem solutionis sententia in eius favorem iam lata est, quae tamen nondum in rem iudicatam transit, depositionem illi concedendam esse sancit eadem lex *t)*.

E 2

§. 20.

p) Exceptiones in processu cambiiali admittendas recenset RRCCIVS I. c. ex. XVII. sect. 4. §. 17.

q) De probatione in continenti, et quantum temporis spatium illa requirat, vid. BECK. I. c. cap. XIII. §. 13.

r) *Materialien u. s. w.* §. 417. Cf. art. I. ord. camb. Hamb. an. 1729. addit.

s) *Allgemeines Gesetzbuch für die preussischen Staaten.* I. c. §. 1248.

t) *Ibid.* §. 1249.

II. *Propter reconuentionem u).*

Debitor cambialis, qui creditorem reconuenire vult, plerumque petit, vt pecuniam ex cambio debitam deponendi sibi copia fiat v). Reconuentio autem saepius processum cambialem excipit, cum scilicet creditor cambialis non solum ob fundatam iurisdictionem et prorogationem necessariam in foro, vbi actionem cambialem instituerat, ad omnes alias actiones debitoris respondere ordinarie teneatur, sed etiam cum omnes exceptiones, quae altioris indaginis et minus liquidae sunt, in iudicio cambiali reiectae, ad reconuentionem, finito processu cambiali instituendam, remittantur. Duplicis generis esse reconuentionem, alteram, quae pari passu cum conuentione ambulat, et simultaneum processum efficit, alteram, quae finita demum conuentione instituitur, et tantum effectum prorogationis gaudet, neminem fugit. Prior species in processu cambiali exulat x); nam reconuentio a debitore cambiali institui nequit, priusquam prior disceptatio ad finem perducta sit. Iam vero ex iure communi reus a reconueniendo, qui sub eodem foro bona immobilia

u) Reconuentio in processu cambiali, si de literis cambialibus transfatis agitur, praecipue quidem ab acceptante contra remittentem instituitur. Interdum quoque a transfante contra remittentem, qui ob protestationem literarum cambialium regressum petit. Transfanti tunc depositionem concedendam esse arbitror.

v) Vid. dissert. SIEGELII §. I. cit. quae speciatim de isto decernendae depositionis fundamento agit.

x) HEINREC. *elem. iur. camb.* c. VII. sect. 4. §. 13.

bilia non possidet, cautionem postulat; quae si non praestatur, pecunia, ad quam exsoluendam reus in conuentione condemnatus fuit, deponitur. Ita statuta Hamburgensia praecipunt, verbis sequentibus: *Könnte der Kläger zur Wiederklage die Caution weder mit Bürgen noch Pfändern bestellen, auch das Geld, so ihm zuerkannt, nicht verbürgen, soll dasselbe bey Gericht allhier bis zur Erörterung der Reconuention in deposito bleiben y)*, et in isto casu depositionem debiti cambialis in fauorem rei permittunt. Interea reconueniens, aliam cautionem, in reconuentione si forsan succumberet, vt sententiae in processu cambiali latae satisfactorius sit, depositionis loco asserens, non audiendus est. Iniquum enim illud foret reconueniendo, quippe cui, praestita idonea cautione, depositum recipere licet. Dari tamen casus, in quibus in fauorem reconuenientis sic pronuciari possit, exemplo memoratu dignissimo docuit DE CRAMER a).

Iudicem, a quo debitor cambialis, reconuentionem parans, petit, vt depositionem permittat, ante omnia inquirere oportet, num exceptiones in reconuentione proferendae, probabiles sint, et actori iure opponi queant? Deinde an actor peregrinus vel non possessionatus sit? Ex quo facile intelliget, depositum vtrum sit admittenda, an deneganda b). Pecunia in iudicio deposita ibi remanet, donec creditor vel aliam idoneam praestiterit cautionem, vel reconuentione.

E 3

9) Stat. Hamb. p. I. tit. 25. art. 2.

2) E. gr. Brem. art. 20. Boruff. art. II. nr. 6.

a) In Wezlar. Nebenst. tom. XCVI. nr. 5.

b) PVERTMANN Grundsätze des Wechselrechts. pag. 171.

nis causa ad finem deducta sit. Ne vero in creditoris fraudem debitor beneficio, a lege concessio, abutatur, terminus praefigendus, intra quem sub praedictio reconuentio inchoetur. Statuta hamburgenſia intra menſis ſpatium poſt finitam conuentionem reum reconuentionem inſtituere iubent c). In nonnullis iudiciis, iuramentum malitiae vt hic antea praeflet, requiritur d).

SECT. II.

QUANDO DEPOSITIO DEBITI CAMBIALIS AD INSTANTIAM CREDITORIS DECERNATUR.

§. 21.

A. Quando creditor a quocunq; debitore, ſue acceptante, ſue tranſante, ſue dante, ſi de propriis literis cambialibus agitur, illam petit, et quidem i. ante diem ſolutionis. Quo pertinet: a. ſi iuſtae adſunt rationes arreſtum uniuerſale impetrandi in bona debitoris.

Ad debitoris inſtantiam vti ob eius ſecuritatem deſignata pecuniae ex cambio debita interdum decernenda eſt, prout ſect. praeced. expoſuimus, ſic quoque creditor, vt a debitore pecunia deponatur, aliquando iure petit. Distinguendum tamen eſſe arbitror,

vttrum

c) P. I. tit 22. art. 4.

d) SIEGEL fürſichtiger Wechſelgläubiger. cap. IV. §. 30.

vtrum a quocunq; debitore, an a trassante tantum, et quoad illum
 casum, vtrum ante diem solutionis, an eo praeterlapso creditor de-
 positionem obtinere studeat. Quod ad illud attinet, quando creditor
 a quocunq; debitore ante diem solutionis valutae depositionem pe-
 tit, constat quidem, neminem solutionem alicuius debiti ordinarie
 exigere posse, priusquam dies solutionis venerit. Creditori enim,
 ante hoc tempus solutionem a reo petenti, obstat exceptio plus pe-
 tionis e), cuius effectus est, vt creditor non solum a limine iudicii
 statim repellatur, sed et omnes expensas reo resarcire teneatur f).
 Nonnunquam tamen ob iustas causas creditori, antequam actionem
 instituat, de securitate prospiciendum est. Ex variis huc spectanti-
 bus praesidiis saepissime eliguntur arresta, debitoris tam personae
 quam bonis iniicienda. Adfint modo causae iustae g); alias et
 creditor inique petens, et iudex, imprudenter decernens arresta, a
 reo actione iniuriarum merito conueniuntur h). Quibus praemissis,
 ecquis dubitabit, creditorem cambialem, si iustae et legitimae ad
 impetrandum super bona vel personam debitoris arrestum, adfint
 causae, petere posse, siue vt hic demonstrret, quomodo die solutio-
 nis obligationi satisfacere velit, siue vt idoneam praestet cautionem,
 ex qua, quod sibi debetur, creditor aliquando obtinere queat. Nam

e) FRANCK. l. c. lib. II. sect. 7. tit. 10. §. 13.

f) L'ESTOCQ. l. c. cap. VII. §. 8.

g) Quaeenam sint iustae decernendi arresti causae, vid. apud GALE
 de arrestis. BERGER *el. discept. for.* tom. I. tit. 51. BARTH
 Rhodog. for. cap. III. §. 43. seqq.

h) L. 15. §. 31. D. de iniur. Cf. si lubet, *Stat. Hamb.* p. I. tit. 17.
 §. 17.

cum optima, quae huic praestari possit, cautio depositione valutae absoluat, quare haec a creditore non statim petenda sit, equidem non video; licet in arbitrio debitoris relinquendum sit, an aliam cautionem, minus forte molestant, offerre velit. Attamen in cautione vel depositione creditorem acquiescere oportet; solutionem, antequam dies venerit, iniuste peteret i).

§. 22.

b. Si debitor forum cambiale relicturus ad aliud abiturus est, in quo ex rigore iuris cambialis non pronunciat.

Quid? si debitor prouinciam, in qua rigor iuris cambialis exercetur, relicturus in aliam, ubi secus, se conferre velit? Tunc plerumque depositioni locum esse arbitror. Verendum enim est creditori, ne sibi in foro, quod debitor electurus est, actionem ex cambio instituturo, hic altioris indaginis opponat exceptiones, ad quas respondere teneretur, et vnde, cum, aduersarium non esse facili conuentionis, forsan accedat, sumtus, expensae et labores haud dubie sibi pararentur. Quare debitor in foro, quo cambium contraxit, et ubi rigor iuris cambialis obseruatur, ut cautionem vel depositionem praestet, merito petit creditor. Neque in debitorem hoc modo iniuria committitur, quippe qui cambium dans eo ipso, processu cambiali ut conueniatur, consensisse, exceptionibusque in illo haud admittendis simul renunciauisse censendus. Accedunt argumenta legum, quibus aduersarii conditionem duriolem facere prohibitum est k).

§. 23.

i) Ita praecipitur in *Allgem. Gesetz. für die preuss. Staaten* l. c. §. 845.

k) L. 2. C. ne lic. potent. Ord. imp. polit. de an. 1577. tit. 20, §. 4.

§. 23.

2. Quando post diem solutionis.

Non solum autem ante diem solutionis, sed etiam eo praeterlapso depositionem debiti cambialis a creditore aliquando petendam esse, §. 21. dictum. Id quod primo intuitu minus affirmandum videtur, cum elapso die memorato creditor ius exigendi solutionem habeat, nec, ut in sola deponenda valuta acquiescat, necessarium sit. Regula tamen ista exceptionem admittit, nimirum si literae cambiales, in quibus creditoris fundamentum agendi positum est, post acceptationem amissae sunt 1). Qua in re omnia eo redeunt, utrum reus acceptationem confiteatur, an neget? Fingas itaque, acceptantem, si de literis cambialibus transfatis, vel dantem, si de propriis agitur, acceptationem instrumenti amissi, suamque obligationem exinde ortam confiteri: tunc omnino creditor depositionem, imo solutionem, quando idoneam offert cautionem, iure postulat. Ita statuunt fere omnes, quas inspexi, ordinationes cambiales m). Ex nostris legibus praesentans acceptanti cautionem praestare tenetur tam de indemnitate et expensis, quam de apocha, qua transfans et indofantes cambium exstinguunt, intra certum tempus tradenda n). In delinea-

1) Vid. quae in hanc rem concessit Riccius l. c. ex. XVII.

m) E. gr. Boruss. art. 67. Lips. §. 33. Brem. art. 54. Plures vid. apud Ricc. l. c.

n) Ord. camb. Hamb. art. 42, cuius verba ita se habent: *Wenn ein acceptirter Wechselbrief verlohren wird, und der Acceptant der Schuld geständig oder überwiesen ist, bleibt gegen denselben das*
F Wechsel-

delineatione saepe laudata o), vt et in nouo corpore iuris borufici p), acceptantem ad deponendam valutam teneri praecipitur. Depositum recipere creditori non licet, nisi vel idoneam aliam praeflet cautionem. vel instrumentum amissum in iudicio proferendo se tanquam legitimum possessorem exhibeat, vel literas cambiales iusto modo extinctas esse probet. Quo facto acceptans omnia, quae illi instrumentum ipsum possidenti competere iura acquirit, illique ergo contra trahentem reliquosque indolentes patet regressus q). Cautio propter indemnitatem literarum cambialium amissarum, quamdiu debito cambiali nondum praescriptum est, ex vulgari opinione durat r). Dubia tamen contra hanc sententiam plures mouerunt doctores s), quod, etsi rigor cambialis intra istud tempus euanescat, obligatio tamen debiti continuetur et subsistat, donec eadem praescriptione tandem exstinguatur. Quid in nostra ciuitate hac

Wechsel- Recht in vollen Würden, und ist er schuldig, den Belauf des Wechsels zu bezahlen, jedoch gegen eine süßsante Caution, daß der Präsentant dem Acceptanten in einer benannten Frist eine zu Recht beständige Mortification von dem Trahenten und Indossenten zu verschaffen und einzuliefern, auch sonst, wegen des verlohrenen Wechsels, ihm Kost- und Schaden los zu halten, schuldig seyn wolle.

o) *Materialien u. f. w. §. 365.*

p) *Allgem. Gesetz. für die Preuss. Staaten. l. c. §. 1171. 1172.*

q) *Materialien u. f. w. §. 370.*

r) *LVDOVICI l. c. cap. VI. §. 20. FRANCK, l. c. lib. II. sect. 3. tit. 4. §. 4.*

s) *RICC. l. c. §. 50. ibique alleg. TROPONEGRI Einleitung in die Wechselwissenschaften, §. 154.*

hac de re statuendum sit, an scilicet ex art. 42. cit. nostrae ordinationis cambialis cautionem adhuc postquam lata sit sententia praecclusiva durare oporteat, nec ne, non extra omnem dubitationis aleam positum esse videtur. Etenim verba dicti art. haud satis perspicua sunt, maximeque ex illis: *auch sonst* etc. colligendum esse apparet, in hac lege duplicem contineri obligationem cautionis praestandae, vnam nempe, si actor solutionem exigat currente adhuc tempore proclamatis, quo possessor cambii amissi ad ius, si quid habeat, persequendum sub comminatione perpetui silentii prouocetur; alteram autem, si praefixo in proclamate termino praeterlapso, et lata sententia praecclusiva reus valutam exsoluere debeat. Rectior tamen videtur sententia, articulum cit. de intermissiva cautione, si durante proclamate solutio praestetur, tantum agere; sententia autem praecclusiva semel lata, ulteriorem non requiri cautionem; et ita sententiam a Dno Praetore latam, per decreta Ampliss. Senatus Hamburgensis d. 7. et 26. Jun. 1793. compensatis tamen expensis, confirmatam fuisse, percepi *).

F 2

Fingas

*) Verba sententiae d. 17. Apr. 1793. publicatae afferre mihi liceat:
In Sachen Sr. Gerkens et Comp. mand. noie jetzo Jacob Samuelsfon Citanten ctra. Sr. Klink et Comp. Citaten: Erkennt, das Citaten den am 30. May 1792. von Friedrich Jansen in Gothenburg an die Ordre der Citanten Mandanten auf Citaten gezogenen, von ihnen acceptirten, 70 Tage nach dato zahlbaren, verlohren gegangenen, und mediante Proclamate gerichtlich mortificirten Prima Wechsel gros 800 Rthlr. Hamb. Banco innerhalb 8 Tagen sub poena executionis cum usuris morae von Zeit dieser erhobenen Klage an, gegen Auslieferung der producirten Praecclusiv-

Fingas vero, acceptationem factam a reo negari, Cessat tunc processus cambialis *t*), quoniam instrumentum, quod reum recognoscere oporteret, deest, et tota narratio libelli fit altioris indaginis, ita ut ne executive quidem agere possit creditor. In ordinario tunc processu a creditore, acceptationem factam esse, probandum, quo facto, reo depositio iniungenda est *u*). Lite vero pendente reus neque ad pecuniam deponendam, neque sub cautione soluendam tenetur, multo minus, probatione ab actore nondum suscepta, definitive condemnari et ad reconventionem remitti potest *v*).

Ceterum damna, ex amissione literarum cambialium orta, amittentem sentire oportet *x*). Acceptanti, qui tali amissione sumtus et expensas facere coactus fuit, soluendo deponendae eas detrahere, vel ex deposito recipere licet. Non iniquum igitur videtur, amittenti, depositionem postulanti, cautionem pro resarciendis sumtibus et expensis iniungere.

Eadem

clusiv - Sentenz und des gleichfalls producirten Attestats an mandatorie noie Citanten zu bezahlen, auch ihnen alle Kosten dieses Processes moderatione salua zu erstatten schuldig.

t) Ricc. I. c. § 36. SIEGEL Fürsichtiger Wechselgläubiger cap. I. §. 7. not. e.

u) Allgemeines Gesetzbuch für die Preussischen Staaten. I. c. §. 1177.

v) FRANCK. I. c. lib. II. sect 7. tit. 15. §. 14.

x) *Materialien u. f. w.* § 368. FRANCK. I. c. lib. II, sect 3. tit. 4. §. 13. Ricc. I. c. §. 5.

Eadem principia, quae haecenus exposui, applicanda sunt, quando a trassante valuta literarum cambialium amissarum deponenda est, quod tunc locum habet, si ante sententiam praecclusivam remittens ad trassantem reuertitur, quia ab acceptante valutae solutionem obtinere non potuit.

§. 24.

B. Quando creditor depositionem a trassante solummodo petere potest?

Aliquando creditor tantum a trassante depositionem postulare potest, quod locum habet, si literae cambiales transmissae, protestatione interposita, ad remittentem reuertuntur; tunc enim huic contra trassantem patet regressus. Si de perfequendo isto iure agitur, ordin. camb. Hamb. art. 29. distinguit, an solutionis tempus iam adsit, nec ne. Priori casu trassans, ut in continenti exsoluat valutam, processu cambiali adigendus est; posteriore vero aliam obligationi satisfaciendi viam eligere potest, praestitaeque cautione idonea, remittens in eo acquiescere debet. Ex sententia cel. auctoris delationis pluries laudatae remittenti, modo protestationem, ob defectum acceptationis, vel solutionis, iusto modo susceptam exhibeat, depositionem petere licet y).

y) *Materialien. n. f. w. §. 114. seqq.*

 SECT. III.

 QUANDO AD INSTANTIAM TERTII DEPOSITIO DEBITI
 CAMBIALIS DECERNATUR.

§. 25.

A. *Si tertius depositionem petit ob ius, quod in cambium ipsum sibi competere contendit.*

Sicuti in quouis genere processus interventioni aditus patet, ita quoque dubitari nequit, in processu cambiali ei locum esse, siue principali, siue accessoriae, modo posteriore casu celeritas processus per eam non retardetur. Interventione suspenditur processus inter actorem et reum; attamen possessor literarum cambialium depositionem valutae petere, vicissimque hac praestita, reus liti se eximere potest ^{z)}. Requiritur autem, ut de causis et fundamentis interventionis in continente liqueat: alias interveniens ad separatam remittendus esset. Interdum etiam cautionis praestatio illi incumbit, antequam interventioni locus tribuatur. Quibus praemissis, nonnullos afferam casus, in quibus ad tertii intervenientis instantiam valuta cambialis deponenda mihi videtur.

Interveniens depositionem petit vel ob ius, quod in ipsas literas cambiales sibi esse contendit, vel si quouis alio modo eius interest. Illud praesertim tunc contingit, si literae cambiales
 amissae

^{z)} FRANCK. I. c. lib. II, sect. 7. tit. 18. §. 3. 4.

amissae vel furto subreptae sunt a). Si pristinus earum dominus in iudicio illas produci, solutionemque valutae exigi videt, habet, cur impedire nitatur, quominus illa praesenti possessori praestetur. Tunc autem omnia eo redeunt, an hic iustam et legitimam possessionem ex parte sua docere valeat, nec ne? Sin prius, solutio illi denegari nequit, iussu interueniente, vt pristinum malae fidei possessorem in separato conueniat b); si posterius, valuta deponenda est, donec interueniens ius suum plene probauerit, quo facto depositum merito recipiet. Probatio legitimae possessionis in literis cambialibus amissis vel furto subreptis ardua quidem videtur; facilis tamen est, si indosamentum, quod vocant, in blanco habuerunt. Hoc modo enim ad bonae fidei possessorem peruenire potuisse constat, cui de recipienda valuta iniuste lis moueretur.

§. 26.

B. *Si tertius depositionem petit, quia ob aliam causam eius interest.*

Tertii interuenientis, licet ius in literas cambiales illi non competat, ex speciali causa nonnunquam interest, vt valuta cambialis deponatur. Multa sunt huius generis exempla; sed in vnico subsistam, et quidem hoc: si alicui iustae adsunt causae, cur in bona

a) Quid iuris sit circa cambia furto subrepta, vid. apud FRANCK. l. c. lib. II. sect. 7. tit. 15. §. 13. Ricc. l. c. ex. XVI. §. 38 seqq.

b) *Allgemeines Gesetzbuch für die Preussischen Staaten.* l. c. §. 1195. seqq.

bona creditoris cambialis arrestum vniuersale impetrare possit *c)*, atque hunc solutionem alicuius debiti cambialis petere videt; tunc recte rogat, vt pecunia auctori non tradatur, sed in iudicio deponatur, donec sibi a suo debitore satisfactum sit; quod si non fiat, interueniens quod sibi debetur recipit ex deposito.

§. 27.

C. *Si tertius ex mandato depositionem petit.*

Accidit porro, vt tertius non proprii iuris persequendi causa, sed ob mandatum, quod a debitore vel creditore suscepit, depositionem petat. Casus vero huc pertinentes silentio praeterire liceat, cum sect. I. et II. illos iam exposuerim, actumque agere animus non sit. Paucis tantummodo mentionem faciam dubiae alicuius quaestio- nis, legibus nondum definitae, quam cel. auctor delineationis saepe laudatae *d)* hisce fere verbis proponit: An praesentans, a quo ultimo die arbitrario, quo protestatio interponi queat, cambium, cuius acceptationem in mandatis habuit, nondum exactum sit, ab acceptante, tradito cambio acceptato, valutae, cuius ducentesimam partem pro suo labore reciperet, depositionem petere obligatus sit, nec ne? Legi omnino merentur argumenta, quibus in utramque partem ibi disputatum est. Ipse auctor laudatus affirmatiuam amplecti videtur sententiam. Acceptantem depositionem, a praesentante petitam, iniuste recusare quidem constat *e)*; sed quaeritur, vtrum praesentans

c) Cf. supra §. 21. not. g.

d) *Materialien.* u. s. w. §. 93.

e) Vid. ILL. BÜSCH in *Darstellung der Handlung*, tom. I. pag. 76.

Act, praesentem legibus ad petendam depositionem adstringere, an hoc arbitrio eius relinquere? Cum tamen quaestio ista ad legislationem spectet, merito eam sicco pede praetereo.

SECT. IV.
 QUANDO DEPOSITIO DEBITI CAMBIALIS EX OFFICIO
 DECERNATUR.

§. 28.

A. *Ex iure communi decernitur fisci nomine ob delictum usurariae prauitatis.*

Tandem depositio pecuniae ex cambio debitae ex officio interdum recte decernitur, et quidem varias ob causas, quarum nonnullas adhuc recensere mihi proposui. Sic fisci nomine propter poenam sumendam talis fertur sententia, si iudici sufficiens oritur suspicio, in negotio cambiali, ex quo agitur, usurariam prauitatem vel simile delictum commissum esse *f*). Quamuis enim creditor debitorem valde deceperit, id quod in primis per dolosam perceptionem usurarum, modum legitimum excedentium, fieri potest, tamen debitorem ad soluendum paratum esse, neque exceptionem, maximo iure illi competentem, opponere, apud animum constituisse, cogitare licet. Cum vero iudicis sit, in delicta inquirere, et poenam

f) Vid. quae de hac materia tradit SIEGEL in *Fürsichtiger Wechselgläubiger*. cap. III. §. 7. nr. 2. et in diss. supra §. 1. laudata, §. 28. Cf. PVERTMANN *Grundsätze des Wechselrechts*, §. 20.

a legibus illis adiectam sumere: ad inuestiganda ea, simul ac suspicio oriatur, atque si de crimine usurariae prauitatis agitur, ad persequendam poenam publicam g) omnem operam illum impendere oportet. Ad obtinendum vero hunc finem nihil securius est, quam ut pecunia interea deponatur; quodocunque enim de corpore delicti constat, poena deposito detrahenda, ita ut eam a condemnato exigere haud opus sit. Cui non obstat, quod debitor fortassis renunciauerit depositioni. Tali renuntiatione alioquin omnino efficitur, ut creditor, si velit, pecuniam statim recipiat, neque cautionem praestet, etiamsi debitor reconuentionem instituerit h). At quisque suo iuri quidem valide renunciare, ius tertii autem hoc modo laedere nequaquam potest. Itaque renunciatio depositionis in nostro casu effectu destituitur, quippe quia per usurariam prauitatem fiscus acquisiuit ius, ad quod tuendum et persequendum iudex merito depositionem discernit. Nonnullae leges cambiales statuerunt, quod, suspitione talis criminis commissi iudici nascente, reus ad solutionem non condemnandus sit, priusquam creditor iuramentum suppletorium praestiterit i).

§. 29.

B. *Propter peculiare certarum prouinciarum leges debiti cambialis depositio interdum adhuc ex aliis causis ex officio discernenda est.*

Denique ex peculiari certarum prouinciarum lege debitum cambiale aliquando deponendum est v. c. propter singularem personarum

g) Poena publica usurariae prauitatis est amissio quartae partis sortis. Ref. Pol. de an. 1577. tit. XVII, §. 8.

h) SERGEL, 1, c.

i) E, gr. Ord, camb, Saxo - Vinar, art, 39.

rum qualitatem, vel propter alias quascunque causas. *Illius generis leges nostrates* insigne praebent exemplum *k)*. Etenim eruditi tam ecclesiastici, quam seculares, scholarum praeceptores, opifices, alii- que mercaturam non exercentes, Iudaeis tantummodo exceptis, a rigore iuris cambialis eximuntur quidem; attamen si cambia dederint, acceptauerint, vel indoffauerint, valutam cambii in pecunia numerata vel in pignoribus sufficientibus statim deponere, vel idoneos fideiussores dare tenentur; deficientibus autem fideiussoribus, aliam demum cautionem praestare debent. Verba huius legis ita se habent: *Wann Gelehrte, Geist- und Weltliche, Schul- Bediente, Handwerker, und andere nicht negotiirende Personen, (die Juden ausgenommen) welche nur von ihren Zinsen und ordinairn Einkünften, Verdienst und Gewerbe leben, Wechsel-Briefe ausgeben, acceptiren, oder indoffren; (denn der Obligationen halber wird es in Ansehung obbesagter Personen bey dem bisherigen Gerichtsbrauch und Statuten gelassen) so hat zwar das geschärzte executivische Wechsel- Recht gegen dieselben keine Statt; jedoch sollen sie entweder sogleich die Summe des Wechsels baar an Gelde, oder genugsamen Pfändern, bey dem Gerichte deponiren, oder auch zutüngliche Bürgen desfalls stellen; oder, da sie vor einem der präsidirenden Herrn Bürgermeistere oder Herrn Gerichts- Verwaltere eydlich erhalten würden, daß sie zu Bürgen oder Pfändern nicht gelangen könnten, wann sie genugsam erbgeseßen sind, mit Cavirung*

G 2

ihrer

k) Vid. Verordnung wegen der von unmündigen und nicht handelnden Personen ausgestellten Wechsel und Obligationen. de 4. Sept. 1732. Exstat in collect. laud. KLEFFECKERI. Tom. III. pag. 686, seqq. lit. BBBB.

ihrer Immobilien admittiret; oder endlich, falls sie ihre zureichliche Erbgeessenheit nicht dociren könnten, ad iuratoriam cautionem: "dass sie außer der Stadt und deren Iurisdiction nicht entweichen, und die Sache allhier in iudicio ausführen, und den iudicatis geliben wollen", coram Protocollo der p. t. Worthaltenden Herren Bürgermeistern oder Herren Prätoren zugelassen werden. Hac sanctione celerrimam executionem illis, qui cum personis, a rigore iuris cambialis exemptis, negotia cambialia gesserint, patres patriae procurare voluisse, quis est, quin videat. Nec est quod dicam quantopere mercatura, negotiatorumque fides eo promoueat.

Huius generis in iure electorali saxonico inueni exemplum, cuius paucis mentionem facere sufficiet 1). In lege allegata creditori cambiali, pracluso a concursu, de bonis debitoris moto, venia quidem datur, elapso termino salui conductus illum processu cambiali convenire: simul autem sancitur, pecuniam, quando reus solutionem praestiterit, deponendam, nequitam auctori tradendam esse, antequam omnibus creditoribus concursus de eo, quod transactione non remiserint vel decretum distributionis ferat, satisfactum fuerit.

1) Vid. *Extrait aus dem Churfürstl. Sächf. geschärften Mandat wider die Banquerutiens.* de dato Dresdae. 20. Dec. 1766. in I. L. VHLII, Contin. III, Corp. iur. camb. Siegel. pag. 116. 117.

T H E S E S.

I.

*Poena furti qualificati in Art. 159. C. C. C. alternative
statuta est, aut capitalis, aut corporis afflictiva
gravis.*

II.

*Principi evangelico competit ius verbi diuini ministros
symbolis obstringendi.*

III.

Partus ex sponsa legitimus est.

IV.

IV.

Optandum est, ut Iuri cambiiali ubiuis in Germania locus tribuatur.

V.

Damna ex mutatione monetarum orta, creditor cambialis, qui in mora accipiendi est, sentire debet.

VI.

Soli recursus interpositioni et introductioni effectus suspensiuus nec iure, nec summo sine detrimento tribui potest.

VII.

Antequam conclusum comitiale pro recursu fiat, tribunalis impugnati informatio ut semper exigatur, aequissimum videtur.

(x 228 2109)

ULB Halle

3

005 458 358

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA

DE

DEPOSITIONE
IVDICIALI DEBITI CAMBIALIS

PRAESERTIM

EX IVRE HAMBVRGENSI

QVAM

AVSPICIIS REGIIS

AVCTORITATE ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS

IN

ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA

PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS

RITE CONSEQVENDIS

PROPONIT

DIE VII. MART. MDCCXCV

PETRVS AVGVSTVS WIDOW

HAMBVRGENSIS.

GOTTINGAE

SCRIPTIS BARMEIERIANIS.

10
817
1795,8

